

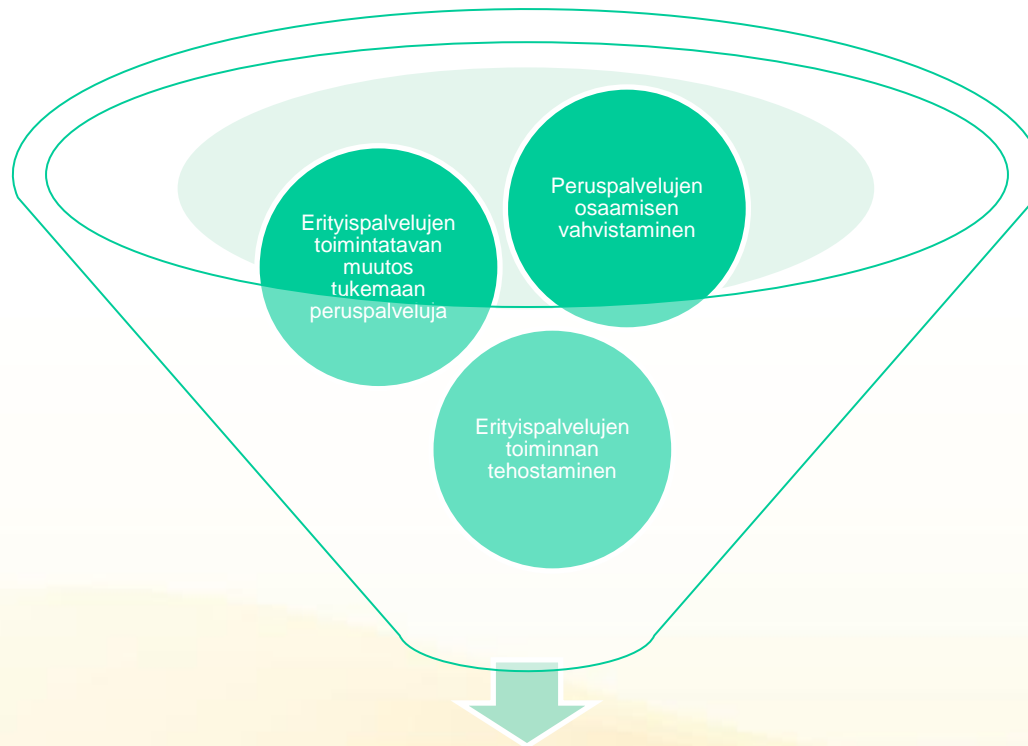
KASPERI –kehittämistyö 2009 - 2013

Kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelman
(KASTE-ohjelma) mukainen lasten, nuorten ja perheiden
palvelujen kehittäminen Väli-Suomessa
(KASPERI ja KASPERI II –hankkeet)

Vielä Kasperin ykkösvaiheesta...

- Sisällöllisesti yhteistä oli haettu muutoksen luonne → peruspalveluja (koulut, perusterveydenhuolto, päiväkodit) tuetaan erityispalvelujen (mm. lasten- ja nuorisopsykiatrian, lastensuojelun) osaamisella
- tuodaan palvelut kehitysympäristöihin, luodaan uusia matalan kynnyksen toimintaympäristöjä mm. perhekeskustoiminnan erilaisilla variaatioilla
- Vahva panostus moniammatilliseen ja ylisektoraaliseen yhteistyöhön
- Tavoitteena paremmin osuvia ja kohdentuvia palveluja ja tukea
- Osallisuuden vahvistaminen palveluissa auttaa myös palvelujen vaikuttavuuteen
- Tavoitteena palvelujen painopisteen muutos ennaltaehkäisevään suuntaan, jolloin korjaavien palvelujen tarve vähenee
- Vaikka hankkeessa on hyvin eri tasoilla toimivia osahankkeita nämä suunnat ovat yhdistäneet kaikkia hankkeita
- Kaikki tämä toimii pohjana myös kakkosvaiheelle

KASPERI –hankkeen tavoite

Palvelurakenteen muutos: Uudet asiakaslähtöiset palvelut / Uusi ennaltaehkäisevämpi palvelurakenne

Keskeisiä tuloksia KASPERI – hankkeesta (Perhepalveluverkostot)

- Ryhmä- ja vertaistoiminta on muodostunut kiinteäksi osaksi ennaltaehkäisevää palvelurakennetta
- Perhekeskustoiminnan ryhmämuotoisista palveluista on onnistuttu rakentamaan kattavaa palveluverkostoa, jolloin kysymys on jo perustavanlaatuisesta sosiaalipalveluiden toimintafunktion uudistamisesta
- Avoimet kohtaamispaikat ovat saaneet vankan jalansijan palveluiden joukossa
- Toimintamallien avulla vahvistetaan turvallisen kiintymyssuhteen syntymistä (Mm. kotiunikoulu, vuorovaikutusleikki ryhmätoiminnassa, omahoitajatyöskentely lapsen päivähoidon aloitusvaiheessa ja siirtymissä, jne)
- Ennaltaehkäisevät palvelut ovat rakentuneet yhtenäisiksi (parhaillaan yhdessä johdetuiksi) kokonaisuuksiksi

Keskeisiä tuloksia KASPERI – hankkeesta (peruspalv. tukeminen)

- Monialainen palvelutarpeen arviointi nopeuttaa avunsaantia
- Pysyvien poikkihallinnollisten rakenteiden syntyminen monialaisten tiimien muodossa
- On luotu onnistuneita erityispalvelujen jalkautumisen malleja lastenpsykiatriassa ja nuorisopsykiatriassa
- Konsultaatiomallit antavat rohkeutta ottaa asioita puheeksi perheiden kanssa
- Byrokratia vähenee ja apu nopeammin, helpommin ja varhaisemmassa vaiheessa
- Asiakkaan luukulta luukulle siirtäminen on vähentynyt oleellisesti.
- Oikea-aikainen, oikein kohdennettu monen eri ammattilaisen yhdessä antama apu vähentää tehokkaasti sekä syrjäytymistä että terveyseroja
- Tehostetulla tuella koulun käynti on jatkunut ja poissaolot ovat vähentyneet

Keskeisiä tuloksia KASPERI – hankkeesta(erityispalvelujen teh.)

- Erityispalvelujen konsultaatio toimii tehokkaasti, kun se suunataan välitason rakenteeseen (esim. oppilashuoltoryhmät)
- Varhainen hoitoonohjaus oikeaan paikkaan on tehostunut
- Monialaisuus on säästänyt työaikaa ja resursseja
- Koulun nivelvaiheen toimintamallit (resurssikoulu ja nivelluokka) tuottavat selkeitä kustannussäästöjä samalla kun ne mahdollistavat kotona asumisen
- Resurssikoulun oppilaiden elämänlaatu on parantunut ja vanhemmat ovat kokeneet olevansa osallisia koulun ja työntekijätiimin toiminnassa
- Resurssikoulun ja nivelluokan avulla vähennetään laitoshoitopäivien tarvetta
- Perhetyön intensiivijakso kiireellisen sijoituksen jälkeisenä tukitoimena vähentää tarvittavien laitossijoituspäivien määrää
- Nopeaa puutumista vaativien ja/ tai uusien asiakkuuksien kohdalla intensiiviyöskentelyllä pystytään mahdollisesti lyhentämään myös lastensuojeluasiakkuuksien kestoja
- Intensiivihankkeiden vaikutus näkyy kunnissa sijaishuoltopäivien lukumäärän vähentymisenä

KASPERI II -hanke

- KASPERI II – hankkeen rahoitus oli n. puolet haetusta.
- Valtionavustus on 1 700 000 euroa, kokonaisbudjetti 2 267 000 euroa
- Kuusi osahanketta + yhteinen osio
- Osahankkeiden budjetit 340 000 euroa, Pirkanmaan Eetu-hankkeen budjetti on 250 000 euroa ja yhteisen osion n. 317 000 euroa.
- Osahanketasolla 2-3 työntekijää / osahanke
- Koko hankkeessa 17 työntekijää
- www.kasperihanke.fi

Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma

KASTE

STM:n
valvonta ja tuki

THL:n
tuki hankkeille

**Aluejohtoryh-
mä** / Alueelli-
nen kehittämis-
toiminnan
suunnitelma

OHJAUSRYHMÄ

**Projektijohto/Pikassos, Hanke-
hallinto/Tampere**

**Pohjanmaan
Perhekaste
II—KASTE-
familjeprojek-
tet II i Öster-
botten /
Vaasa**

**ELLA –Etelä-
Pohjanmaan
lapsiperhe-
palvelut –
kehittämis-
hanke / Sei-
näjäjoki**

**EETU— En-
naltaehkäise-
vän tuen ja
intensiivisen
työotteen
toiminta-
malli nuor-
ten palvelui-
hin /
Hämeenkyrö**

**OSMO—
Osaamisver-
kostosta mo-
nimuotoinen
tuki lasten
ja nuorten
kehitysym-
päristöihin /
Tampere**

**KUULAS—
Kanta-
Hämeen uu-
distuvat las-
ten ja nuor-
ten palve-
lut / Riihi-
mäki**

**VAHVA POH-
JA ELÄ-
MÄÄN /
Phsotey**

Tavoitteista

- Laajat jo ensimmäisessä vaiheessa mukana olleet tavoitteet säilyvät taustalla
- Työ jakautuu kolmeen **kehittämisaalueeseen**, jotka määrittävät kehittämisen paikkaa palvelujärjestelmässä
- Kaikessa työssä huomioidaan:
 1. Kehitysympäristöihin ja erityisesti kotiin vietävien palvelujen kehittäminen
 2. Palveluprosessin asiakaslähtöisyyden varmistaminen palvelutarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen kehittämisen avulla

Ennaltaehkäisevät palvelut

- **Tavoite**

- Kehitetään ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen *monitoimijaisia* työmuotoja lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelurakenteita uudistamalla.
- Uudistetaan palvelurakenteita (perhekeskukset, perhepalveluverkostot) monitoimijaisella yhteistyöllä (esim. varhaiskasvatus, neuvola, järjestö) sekä vahvistamalla lasten ja heidän perheidensä osallisuutta.

- **Toimenpiteet**

- 1. Nivotaan lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toimijat rakenteellisesti ja/tai toiminnallisesti yhteen kaikille lapsiperheille suunnattujen perhekeskusten tai perhekeskustoiminnan avulla
- 2. Luodaan joustavat ja asiakaslähtöiset toimintamuodot tuen tarpeen havaitsemiseen sekä palvelutarpeen arviointiin
- 3. Kehitetään peruspalveluja siten, että lapsi, nuori ja/tai vanhemmat voivat tarvittaessa saada intensiivistä tukea arkisissa toimintaympäristöissään
- 4. Kehitetään kaikille lapsille ja heidän perheille suunnattuja avoimen varhaiskasvatuksen ja osallisuuden toimintamuotoja, joilla vahvistetaan vanhemmuutta ja perheiden omia voimavaroja → edistetään vanhempien vertaistoimintaa ja vertaisryhmiä sekä lasten ja nuorten omia ryhmiä

II Erityinen tuki peruspalveluissa

- **Tavoite**
- - Selkiytetään erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palvelujärjestelmää
- - Lisätään asiakaslähtöistä työskentelyä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palveluissa

- **Toimenpiteet**
- 1. Vahvistetaan lasten ja nuorten kehitysyhteisöissä toimivien ammattilaisten varhaisen puuttumisen ja tuen osaamista
- 2. Kehitetään monialaisia lapsen ja nuoren kehityksen arviointitapoja lastenneuvolan, koulun ja kouluterveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, sosiaalityön ym. toimijoiden yhteistyöllä
- 3. Kehitetään erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen kokonaisvaltaista palveluohjausta peruspalveluissa
- 4. Erityispalvelujen asiantuntemus tuodaan riittävänä peruspalvelujen tueksi

III Intensiivisen tuen mallit

- **Tavoite**

- - Luodaan uusia poikkisektorisia työkäytäntöjä sekä toimintamallia, jolla voidaan ehkäistä huostaanottojen tarvetta sekä vähentää psykiatrisen laitoshoidon tarvetta
- - Toimintamallin tai –ohjelman avulla lapset ja nuoret saavat intensiivistä tukea varhaisemmassa vaiheessa

- **Toimenpiteet:**

- 1. Kehitetään työkäytäntöjä, joilla ongelmia kyetään tunnistamaan ja auttamaan lapsia ja nuoria heidän omissa kasvu- ja kehitysympäristöissään
- 2. Kehitetään lasten/nuorten, vanhempien ja ammattilaisten keskinäiseen dialogiin perustuvia toimintakulttuureja, joissa lasten/nuorten/vanhempien yksilölliset voimavarat sekä toimintavaihtoehdot otetaan aidosti huomioon.
- 3. Otetaan käyttöön toiminnallisia menetelmiä ja nopean puuttumisen tukimuotoja erityisesti palvelujen nivelkohtiin
- 4. Etsitään uusia kokonaisvaltaisen palveluohjauksen tapoja ja juurrutetaan ne asiakaslähtöisiksi prosesseiksi palvelujärjestelmässä

Toiminnallisia sisältöjä

- Uutena avauksena perheneuvolan ja pikkulapsipsykiatrian osaamisen jalkautuminen →
- Varhaisen vuorovaikutuksen systemaattinen tukeminen
- Erotilanteiden huomioiminen mahdollisuutena lasten tukemiseen
- Mielenterveystyön osaamisen vieminen oppilashuoltotyön tueksi
- Koulun sosiaalityön kehittäminen (mm. kytkentä laajoihin kouluterveydenhuollon tarkastuksiin)
- Useat osahankkeet liittyvät kunnallisten palvelujen uuteen organisointitapaan (mm. ennaltaehkäisevä lastensuojelu, asiakasohjaus, perhekeskusmallit)
- Vanhasta hankkeesta periytynyttä → palvelutarpeen arvioinnin uudet muodot osaksi systemaattista palvelukokonaisuutta, intensiiviset toimintamallit

ELLA – Etelä-pohjamaan lapsiperhepalvelut – kehittämishanke

- Alueena koko E-P:n maakunta
- Etelä-Pohjanmaan lapsiperhepalvelujen –kehittämishankkeen (ELLA) päätavoitteena on **monialaisten palvelukokonaisuuksien kehittäminen perheiden kanssa tehtävässä työssä:**
 - **Erityispalveluiden jalkauttaminen peruspalveluihin**
 - Monialainen työ yli sektorirajojen (kuntien, yhteistoiminta-alueiden, ja sairaanhoitopiirin yhteistyönä)
 - Jalkautuvat palvelut
 - **Ennaltaehkäisevät monialaiset rakenteet perheiden palveluissa**
 - Lasten ja perheiden tarpeet / tarpeiden kohtaaminen ja näihin vastaaminen

EETU – Ennaltaehkäisevän tuen ja intensiivisen työtteen toimintamalli nuorten palveluihin

- Hämeenkyrö (hallinnoija), Parkano, Punkalaidun, Pälkäne, Sastamala ja Valkeakoski
- **EETU -osahankkeen tavoitteet tiivistetysti:**
- Kehittää ja mallintaa ennaltaehkäisevää lastensuojelutyön palvelukokonaisuutta ja verkostoyhteistyötä nuorille sekä heidän perheilleen yksilö- ja perhekohtaisen lastensuojelutarpeen vähentämiseksi
- Kehittää intensiivisen työtteen toimintamalli nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille
- Vahvistaa nuorten ja heidän perheidensä osallisuutta lastensuojelun ennaltaehkäisevää monitoimijaista palvelukokonaisuutta ja palveluprosesseja sekä intensiivityön mallia kehitettäessä

OSMO – osaamisverkostosta monimuotoinen tuki lasten ja nuorten kehitysympäristöihin

- Tampere (hallinnoija), Lempäälä, Pirkkala ja Sastamalan perusturvakuntayhtymä
- OSMO -hankkeessa kehitetään tukea tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen sekä heidän kanssaan työskenteleville toimivaa verkostoyhteistyön mallia ja monisektoraalista palvelukokonaisuutta. Tavoitteena on syventää nepsy–asiantuntijuutta ja mallintaa Nepsy–kohderyhmän kautta, miten monitoimijainen osaamisverkosto voi sektorirajat ylittäen tukea lapsia ja nuoria heidän erilaisissa kehitysympäristöissään ja kehityksen kaikissa vaiheissa.

Osa-hankkeessa painottuvat tavoitteet:

- Verkostoyhteistyötavan rakentaminen
- Nepsy-asiantuntijuuden syventäminen
- Osaamisverkon mallintaminen ja monistaminen

KUULAS – Kanta-Hämeen uudistuvat lasten ja nuorten palvelut

- Riihimäki (hallinnoija), Hämeenlinna, Hausjärvi, Loppi, Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä, Janakkala ja Hattula
- **Kuulas-hankkeen tavoitteet:**
 1. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, terveydenhuollon ja sosiaalialan henkilöstön **tehtävänkuviin on tullut tarkennukset** siitä, millaista lasten ja nuorten huolenpitoa **kunkin ammattikunnan arkiseen työhön liittyy, henkilöstöressurssien tilanne on selvitetty** seutukohtaisesti, **monialainen yhdessä tekeminen selkiytyy** ja käsitykset **asiakslähtöisistä palveluprosesseista konkretisoituneet.**
 2. Lasten ja nuorten **palvelut ovat nykyistä tasavertaisemmin** kantahämäläisten lasten, nuorten ja vanhempien **saatavilla ja tiedossa**, Kanta-Hämeessä on määritelty, **mitkä palveluista** on tarkoituksenmukaista tuottaa **maakunnallisesti, seudullisesti ja kunnallisesti.** Monialaisten lapsiperhepalveluiden suunnitteluosaaminen on vahvistunut ja johtaminen selkeytynyt.
 3. **Lapsi- ja nuorisopalvelut on yksilöity ja koottu** siten, että niitä koskevat **sisällölliset tiedot ja yhteystiedot ovat vaivatta kuntalaisten** saatavilla (sähköiset palvelut) **kuntalainen saa** tarvittaessa **riittävää ohjausta sopivaa palvelua tai tukea etsiessään** (palveluohjaus).

VAHVA POHJA ELÄMÄÄN

- Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän Vahva Pohja elämään -hankkeessa kehittäminen tapahtuu perheneuvolan sekä pikkulapsipsykiatrian yhteisessä pikkulapsityöryhmässä. Pikkulapsityöryhmässä työskentelee perheneuvolan ja pikkulapsipsykiatriain henkilöstöä. Hankkeen tuella kehitetään työryhmän uutta työmuotoa.

Kohderyhmänä hankkeessa ovat pienet lapset (pääasiassa alle 3-vuotiaat ja enimmillään 5-vuotiaat) ja heidän perheensä, joilla on keskimääräistä suurempi varhaisen vuorovaikutuksen tuen tarve. Pikkulapsityöryhmä tukee lapsen ja vanhempien vuorovaikutusta turvallisen kiintymyssuhteen kehittymiseksi.

Hankkeen tavoitteet

- Kehitetään asiakaslähtöisiä pikkulapsi-ikäisten varhaisen vuorovaikutuksen tukemisen palveluita
- Tuetaan varhaista puuttumista
- Tuodaan perustasolle (päivähoitoon, perhetyöhön, neuvolaan) ja kotiin lapsille ja perheille erityistason tukea
- Tavoitteena on varhaisen vuorovaikutuksen seudullinen viitekehysten perustan rakentaminen

POHJANMAAN PERHEKASTE II - KASTE-FAMILJEPROJEKTET I ÖSTERBOTTEN

- Mukana koko Pohjanmaan maakunta
- Sisältöjä mm:
- Kehitetään toimintatapa lapsiperheiden eroauttamistyöhön ennaltaehkäisevänä toimintana lasten kannalta
- Syvennetään ja laajennetaan resurssikoulu ja resurssitiimimallin käyttöä lasten, nuorten ja perheiden tukemisessa
- Erityosaamisen tuominen peruspalvelujen tueksi konsultaation avulla